

ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਸਾਡੀ ਹੈ

(ਨਾਟਕ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਬਾਬਾ ਜਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਪੀਪਾ ਖੜਕਣ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।)

ਬਾਹਰੋਂ ਅਵਾਜ਼ : ਆਮ ਤੇ ਖ਼ਾਸ ਨੂੰ ਇਤਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਠ ਤੋਂ ਦੱਸ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਮਿਤੀ 9 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੀ ਅਬਾਦਕਾਰੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬੋਲੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਬੋਲੀ ਵੇਲੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣਗੇ। ਜੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈਣ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋਣ ਉਹ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਪੁੱਜ ਜਾਣ। (ਪੀਪਾ ਵੱਜਦਾ ਹੈ)

ਭਗਤ : (ਨਾਟਕੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ) ਪੀਪਾ ਖੜਕਾਓ, ਖੂਬ ਖੜਕਾਓ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਉਣਾ ਏ। ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਉਣਾ ਏ, ਕਾਨੂੰਗੋ ਨੇ ਆਉਣਾ ਏ, ਪਟਵਾਰੀ ਨੇ ਆਉਣਾ ਏ, ਸਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਪਿੰਡ ਆਉਣਾ ਏ। ਪੀਪਾ ਨਹੀਂ ਪੀਪੇ ਖੜਕਾਓ।

ਬਾਬਾ : ਭਗਤ ਕੌਣ ਪੀਪੇ ਖੜਕਾਉਣ ?

ਭਗਤ : ਲੋਕ ਖੜਕਾਉਣ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਪੀਪੇ, ਹੁਣ ਖਾਲੀ ਪੀਪੇ ਵਜਾਓ, ਖਾਲੀ ਢਿੱਲ ਵਿਜਾਓ। ਇਕ ਗੱਲ ਏ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਉਣਾ ਏ, ਕੋਈ ਮਖੌਲ ਵੇ।

ਬਾਬਾ : ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਉਣਾ ਕਿਉਂ ਏ ?

ਭਗਤ : ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਕਰਨੀ ਏ।

ਬਾਬਾ : ਕਿਹੜੀ ਜ਼ੀਨ ਦੀ ?

ਭਗਤ : ਜਿਹੜੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਏ, ਜਿਹੜੀ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਬੰਜਰ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਆਬਾਦਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਏ। ਸਰਕਾਰ ਕਹਿੰਦੀ ਏ ਕਿ ਉਹਦੀ ਨੀਲਾਮੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੀਪਾ ਵੀ ਖਾਲੀ ਏ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਏ, ਜਿਹੜਾ ਵੱਧ ਬੋਲੀ ਦੇਵੇਗਾ, ਉਹਦੀ ਹੋ ਜਾਏਗੀ।

ਬਾਬਾ : ਇਹ ਢੰਡੋਰਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੀ ?

ਭਗਤ : ਹਾਂ... ਪਰ ਆਬਾਦਕਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਅਸੀਂ ਬੋਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣੀ। ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਸਾਡੀ ਏ। ਅਸੀਂ ਬੋਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣੀ ਸਰਕਾਰ

ਕਹੇਗੀ ਬੋਲੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਆਬਾਦਕਾਰ ਕਹਿਣਗੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣੀ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਮਾਸਟਰਨੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ। ਇਕ ਪਾਸੇ
ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਾਨੂੰਗੋ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਟਵਾਰੀ ਹੋਵੇਗਾ,
ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਹੋਵੇਗੀ ਆਹਮੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਟੱਕਰ ਹੋਵੇਗੀ।
ਹਾਂ ਟੱਕਰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਬਾਬਾ : ਪਰ ਭਗਤਾ ਤੈਨੂੰ ਵਿਚੋਂ ਕੀ ਲੱਭੇਗਾ ?

ਭਗਤ : ਸਵਾਦ ਆਵੇਗਾ।

ਬਾਬਾ : ਸਵਾਦ ?

ਭਗਤ : ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਟੱਕਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਵਾਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕੋਈ
ਗੱਲ ਏ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪਹਿਏ ਵਾਂਗ ਹੀ ਘੁੰਮਦੀ ਰਹੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੋਈ
ਟੱਕਰ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਬਾਕੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਸਰਪੰਚ ਸੁਖਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਏ
ਨਾ, ਤੁਹਾਡਾ ਪੋਤਰਾ, ਉਹ ਤਾਂ ਨਿਰਾ ਗੋਹਾ ਏ।

ਬਾਬਾ : ਗੋਹਾ ?

ਭਗਤ : ਭਲਾ ਉਹ ਵੀ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਏ, ਜਿਹਦੀ ਕੋਈ ਰਾਏ ਵੀ ਨਾ
ਹੋਵੇ, ਜਿਹਦੀ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਅਵਾਜ਼ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ ਉਹ
ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਕਿਹਾ ਉਹ ਤੁਹਾਡਾ ਪੋਤਰਾ ਏ, ਬਾਬਾ
ਜਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੋਤਰਾ ਏ। ਬਾਬਾ ਜਵਾਲਾ ਸਿੰਘ, ਜਿਹੜਾ
ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਹੱਕ ਲਈ ਲੜਿਆ, ਇਨਸਾਫ਼ ਲਈ ਲੜਿਆ,
ਉਹਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਚੁਣ ਲਵੋ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੀ ਕਿਹਾ
ਸੀ ਕਿ ਪੋਤਰਾ ਭਾਵੇਂ ਬਾਬੇ ਜਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਏ, ਪਰ ਬੰਦਾ ਨਿਰਾ
ਗੋਹਾ ਏ।

ਬਾਬਾ : ਨਾ ਭਗਤਾ ਉਹਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਤੂੰ ਅਵਾ-ਤਵਾ ਬੋਲਦਾ ਏਂ।

ਭਗਤ : ਉਹਨੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਯਾਰੀ ਲਾ ਲਈ ਏ, ਉਹਦੀ
ਬੋਲੀ ਬੋਲਦਾ ਏ, ਉਹਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਬੈਠਦਾ ਏ। ਉਥੇ ਮਹਿਫਲ
ਲਗਦੀ ਏ, ਦਾਰੂ ਚਲਦਾ ਏ।

ਬਾਬਾ : ਤੈਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਏ ?

ਭਗਤ : ਪਿੰਡ ਦੀ ਹਰ ਗੱਲ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਏ। ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਗਲੀ
ਜਿਥੇ ਭਾਗੋ ਨਹੀਂ ਖਲੀ। ਠੇਕੇਦਾਰ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਕੌਣ
ਆਉਂਦਾ ਏ, ਇਹਦਾ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਏ, ਉਹਦੇ ਘਰ ਕੌਣ ਜਾਂਦਾ ਏ,
ਉਹਦਾ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਏ, ਕਿੰਨੇ ਮੁਰਗੇ ਭੁੰਨੇ ਗਏ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਏ, ਕਿੰਨੇ
ਬੱਕਰੇ ਝਟਕਾਏ ਗਏ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਏ, ਸ਼ਰਾਬ ਕਿਹੜੀ ਪੀਤੀ ਗਈ
ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਏ। ਹੁਣ ਉਹਦੀ ਅੱਖ ਆਬਾਦਕਾਰਾਂ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ

‘ਤੇ ਏ, ਪਰ ਅਗਲੇ ਲੈਣ ਦੇਂਦੇ ਨੇ... ਟੱਕਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਹੋਵੇਗੀ, ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ, ਠੇਕੇਦਾਰ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਹੋਵੇਗਾ। ਟੱਕਰ ਹੋਵੇਗੀ ਟੱਕਰ। ਪੀਪੇ ਖੜਕਾਓ, ਢਿੱਡ ਵਜਾਓ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੀਪੇ ਵੀ ਖਾਲੀ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੀਪੇ ਵੀ ਖਾਲੀ।

(ਪੀਪਾ ਵਜਾਉਂਦਾ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।)

ਬਾਬਾ : ਲੋਕ ਇਹਨੂੰ ਕਮਲਾ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਪਰ ਗੱਲ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਪਤੇ ਦੀ ਕਰਦਾ।

(ਸਰਪੰਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।)

ਸਰਪੰਚ : ਕੌਣ ਪਤੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਏ ? ਇਹ ਭਗਤ ? ਬਾਬਾ ਜੀ ਇਹ ਤਾਂ ਸੁਦਾਈ ਏ, ਪਗਲਾ ਏ, ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਂਦਾ ਏ, ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦਾ ਏ, ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਘਰਦਿਆਂ ਨੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪਾਗਲਖਾਨੇ ਡੱਕ ਦੇਣਾ ਏ, ਪਿਆ ਉਥੇ ਰੌਲਾ ਪਾਏ, ਪਿਆ ਪੀਪਾ ਖੜਕਾਵੇ।

ਬਾਬਾ : ਇਹ ਦੱਸ ਗਿਆ ਏ ਕਿ ਆਬਾਦਕਾਰਾਂ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਖੁੱਲੀ ਨੀਲਾਮੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸਰਪੰਚ : ਆਹੋ, ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਹੁਕਮ ਆਇਆ ਏ।

ਬਾਬਾ : ਪਰ ਤੂੰ ਤਾਂ ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਤੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਕੀ ਕਹਿੰਦੀ ਏ, ਤੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਏ ?

ਸਰਪੰਚ : ਮੈਂ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਇਸ ਵਿਚ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਏ ?

ਬਾਬਾ : ਤੇਰਾ ਸਭ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਬਣਦਾ ਏ, ਤੂੰ ਪਿੰਡਾ ਦਾ ਸਰਪੰਚ ਏਂ। ਤੇਰਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਏ ਕਿ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਕਰੇਂ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਉਹ ਲੋਕ ਆਉਂਦੇ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਘੱਟ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ।

ਸਰਪੰਚ : (ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਖਿੱਝ ਕੇ) ਬਾਬਾ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾ ਦਾ ਪਤਾ ਏ, ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਏ, ਸੁਰਜੀਤ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਈ ਸੀ। ਜ਼ਰੂਰ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਗਈ ਹੋਣੀ ਏ, ਹੁਣ ਉਹ ਲੀਡਰਾਂ ਵਿਚ ਪੈਰ ਰੱਖਦੀ ਏ।

ਬਾਬਾ : ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਲਈ ਕੋਈ ਅੱਗੇ ਆਵੇ... ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਏ ਤੇ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਏ ਜੇ ਸੁਰਜੀਤ ਵਰਗੀ ਸਿਆਣੀ ਕੁੜੀ ਅੱਗੇ ਆਏ।

ਸਰਪੰਚ : ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਕਹਿਣਾ ਹੀ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਵੀ ਹਰ ਥਾਂ ਇਹੀ ਕਹਿੰਦੀ

ਏ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਏ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਸਦਕੇ ਹੀ ਏ।

ਬਾਬਾ : ਕਹਿੰਦੀ ਏ ਤਾਂ ਠੀਕ ਕਹਿੰਦੀ ਏ, ਮੈਂ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਪੜ੍ਹਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਉਹ ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਸੀ ਜੋ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਂਦਾ ਏ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਹਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜੁਲਮ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲਹੀ, ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਸਮਾਜ ਬਣਾਇਆ।

ਸਰਪੰਚ : ਪਰ ਆਬਾਦਕਾਰਾਂ ਵਾਲਾ ਮਸਲਾ ਜੋ ਉਹ ਤੇ ਹੋਰ ਆਬਾਦਕਾਰ ਉਠਾ ਰਹੇ ਨੇ, ਉਹ ਹੁਣ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਵੱਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਰਹੀ।

ਬਾਬਾ : ਕਿਉਂ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਵੱਸ ਦੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ?

ਸਰਪੰਚ : ਉਤੋਂ ਹੁਕਮ ਆਇਆ ਏ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਅੱਗੇ ਲਈ ਵਹੁਣ ਅਤੇ ਬੀਜਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦੇ। ਇਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਵੋ। ਇਹ ਫੇਰ ਖੁੱਲੀ ਨੀਲਾਮੀ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੋਲੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ।

ਬਾਬਾ : ਉਤੋਂ ਹੁਕਮ ਆਇਆ ਏ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮੰਨ ਲਿਆ ਏ ?

ਸਰਪੰਚ : ਅਸੀਂ ਕਰ ਵੀ ਕੀ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ? ਨਾਲੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਹੁਕਮ ਮੰਨਾਰੇ ਤਾਂ ਹੀ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਧੇਗੀ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮ ਹੋ ਸਕਣਗੇ।

ਬਾਬਾ : ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਕਰੋਗੇ ਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਟੱਬਰਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜੋਗੇ, ਇਹ ਤੇਰੀ ਚੰਗੀ ਸੋਚ ਏ ?

ਸਰਪੰਚ : ਬਾਬਾ ਜੀ, ਇਹ ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਨਹੀਂ, ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੋਚ ਏ।

ਬਾਬਾ : ਤੇ ਤੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਹਾਮੀ ਏਂ, ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਏ ਪੱਛੜੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਹ ਆਬਾਦਕਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਪਿਛਲੇ 34 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਹੁੰਦੇ-ਬੀਜਦੇ ਆ ਰਹੇ ਨੇ। ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 10 ਜਾਂ 20 ਸਾਲ ਦੇ ਪਟੇ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਸਰਪੰਚ : ਪਟੇ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਇਹਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਪੱਕੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ।

ਬਾਬਾ : ਹੋ ਨਹੀਂ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਰਾਹ ਲੱਭਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੇ ਕਿ ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣ। ਇਹ ਬੇਦਖਲ ਨਾ ਹੋਣ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਐਵੇਂ ਵਾਹੁਣ ਜੋਗੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ। ਆਬਾਦਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ

ਕਰਦਿਆਂ ਆਬਾਦ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਮੇਰੀਆਂ ਔਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸਰਪੰਚ : ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਹ ਬੰਜਰ ਨਹੀਂ, ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਏ, ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਮੁਫਤ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਵੇ ?

ਬਾਬਾ : ਨਾ ਮੁਫਤ ਦੇਵੇ, ਪਰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਐਕਟ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਏ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਬੰਜਰ ਅਤੇ ਵਿਹਲੀਆਂ ਪਈਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ 1949 ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਜ਼ਮੀਨ ਵਰਤੋਂ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਇਹਦੇ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਸਰਪੰਚ : ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਏ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਮੌਰਚਾ ਵੀ ਲਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵੀ ਗਏ ਸੀ ਪਰ...

ਬਾਬਾ : ਪਰ ਕੀ ? ਉਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਮਾਲਕ ਦੀ ਤੋਟ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਖਾਤਰ ਜ਼ਮੀਨ ਆਬਾਦਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕਰ ਰਹੀ ਏ। ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਮਨੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਪਾਏਦਾਰ ਆਬਾਦਕਾਰ ਮਗਰੋਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਮਾਲਕ ਵੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਨਵੇਂ ਫੁਰਮਾਨ ਲੈ ਕੇ ਆ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਨਾ ਰਹਿਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਕਮਾਈ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਵਸੀਲਾ ਖੋਹ ਲਿਆ ਜਾਏ।

ਸਰਪੰਚ : ਸਰਕਾਰ ਖੋਹਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀ, ਸਗੋਂ ਪਹਿਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਪੱਕੇ ਮਾਲਕ ਬਣ ਜਾਣ, ਉਹ ਇਹਦੀ ਬਣਦੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾ ਦੇਣ।

ਬਾਬਾ : ਇਹ ਅਗਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਔਖਾਂ ਵਿਚ ਘੱਟਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਏ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਪਤਾ ਏ ਕਿ ਗਰੀਬ ਬੰਦਾ ਇਹ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਚੁਕਾ ਸਕੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਚੌਧਰੀ ਹੀ ਇਹ ਮੁੱਲ ਚੁਕਾ ਸਕਣਗੇ ਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਹਵੱਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਣਗੇ।

ਸਰਪੰਚ : ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਹਰ ਗੱਲ ਵਿਚ ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਧੰਨਾਡ ਦੀ ਗੱਲ ਵਿਚ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਹੋ।

ਬਾਬਾ : ਗੱਲ ਹੀ ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਧੰਨਾਡ ਦੀ ਏ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਪੈਸੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਏ। ਇਹ ਜੋ ਵੀ ਨੀਤੀ ਬਣਾਏਗੀ, ਉਹ ਧੰਨਾਡਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਹੁਣ ਇਕ ਚਿੱਟਾ ਸੱਚ ਏ।

ਸਰਪੰਚ : ਤੁਸੀਂ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋ।

ਬਾਬਾ : ਮੈਂ ਅੱਜ ਵੇਲੇ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਥਾਦਕਾਰਾਂ ਨੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਵਸੀਲੇ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਝੱਕ ਕੇ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਆਬਾਦ ਕੀਤੀਆਂ ਨੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉੱਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਏ। ਤੂੰ ਸਰਪੰਚ ਏ, ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਜਦੋਂ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਉਠਾ। ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਇਥੇ ਖੂਨ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਵਗ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਆਬਾਦਕਾਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਗੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਤੂੰ ਵੀ ਸਮਝ ਲੈ ਤੇ ਤੇਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਸਮਝ ਲਵੇ। ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਸੱਥ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਹੋਣੀ ਏ, ਮੈਂ ਚੱਲਿਆਂ ਹਾਂ, ਆਪਣੀ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦੇਵੀਂ ਰੋਟੀ ਮੈਂ ਆ ਕੇ ਹੀ ਖਾਵਾਂਗਾ, ਜੇ ਦੇਰ ਹੋ ਜਾਏ ਤਾਂ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੇ।

(ਜਾਂਦਾ ਹੈ)

ਸਰਪੰਚ : ਬਾਬਾ ਜੀ ਵੀ ਹੱਦ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਭਲਾ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਕਾਰ ਛੱਡਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨੀਲਾਮੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵੀ ਕਰ ਲਈ ਏ ਤੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਕਾਗਜ਼ ਵੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ ਨੇ... .. ਆਬਾਦਕਾਰਾਂ ਨੇ ਜੇ ਕੋਈ ਰੋੜਕਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਫੇਰ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ... ਚੱਲ ਜੋ ਹੋਇਆ ਵੇਖੀ ਜਾਏਗੀ।

(ਠੇਕੇਦਾਰ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।)

ਬਿਕਰਮ : (ਬਾਹਰੋਂ ਹੀ) ਕਿਉਂ ਬਈ ਸਰਪੰਚਾ ਘਰੇ ਹੀ ਏਂ ?

ਸਰਪੰਚ : ਘਰੇ ਹੀ ਹਾਂ, ਲੰਘ ਆਓ ਠੇਕੇਦਾਰ ਜੀ।

ਬਿਕਰਮ : ਕਿਹੜੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਪਿਆ ਏਂ ?

ਸਰਪੰਚ : ਆਬਾਦਕਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਬੜੇ ਭਾਵੁਕ ਨੇ, ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਦਾ ਅਸਰ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਏ।

ਬਿਕਰਮ : ਸੁਖਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਰਪੰਚ ਪਿੰਡ ਦਾ ਤੂੰ ਏ, ਪਰ ਹੁਕਮ ਇਥੇ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਦਾ ਚੱਲਦਾ ਏ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਫਿਰਦੀ ਏ ਬਾਬਾ ਜਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੋਤੇ ਨੂੰ ਸਰਬ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਸਰਪੰਚ ਚੁਣਿਆ ਏ, ਉਹ ਸਾਡੀ ਮਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਿਸ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਏ ਉਸ ਤੋਂ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਦਾ ਏ ਕਿ ਉਸਦਾ ਜਾਦੂ

ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੱਲ ਗਿਆ ਏ, ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਸੁਣ ਲੈ, ਪੂਰੀ ਚਾਲੀ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਬਾਦਕਾਰਾਂ ਦੇ ਖੱਲੇ ਹੈ। ਕੁਲ ਕੀਮਤ 10 ਲੱਖ ਤੋਂ ਉੱਤੇ ਹੀ ਬਣਦੀ ਏ। 10 ਲੱਖ ਕੀਮਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਜੇ ਮਾਲਕੀ ਬਦਲੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਸਿਆਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚਾਂਦੀ ਹੀ ਚਾਂਦੀ ਏ। ਉਤਲੇ ਅਫ਼ਸਰ ਵੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਨੇ...

ਸਰਪੰਚ : ਪਰ ਬਾਬਾ ਜੀ... .. ?

ਬਿਕਰਮ : ਤੂੰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਸਾਰਾ ਸਮਾਜ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਦਾ ਏ, ਕੱਲ੍ਹ ਉਹ ਸੱਥ ਵਿਚ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਤਲੇ ਅਫ਼ਸਰ ਜੇਕਰ ਆਬਾਦਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਨੀਲਾਮੀ ਕਰਨਾ ਵੀ ਚਾਹੁੰਣ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਬੋਲੀ ਨਾ ਦੇਵੇ, ਤੂੰ ਹੁਣ ਸੋਚ ਲੈ ਆਪਦੇ ਬਾਬੇ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨਣੀ ਏ ਜਾਂ ਫੇਰ ਲੱਖ ਦੋ ਲੱਖ 'ਤੇ ਹੱਥ ਮਾਰਨਾ ਏ।

ਸਰਪੰਚ : ਲੱਖ ਦੋ ਲੱਖ

ਬਿਕਰਮ : ਜੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਗੱਲ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਮੰਨ ਲਈ ਤਾਂ ਫੇਰ ਨਾ ਤੇਰਾ ਕੁਝ ਬਣਨਾ ਏ ਤੇ ਨਾ ਸਾਡਾ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਇਹ ਮੌਕਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮਿਲਿਆ ਏ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਵੀਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਹੁਣ ਉਸ ਸੋਚ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਏ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆ ਐਵੀਂ ਖਾਹਮਖਾਹ ਦੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਵਾਪਸ ਲਵੇ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਾਲੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਭਰੇ। ਉਸ ਭਗਤ ਦੀ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਠੀਕ ਹੋਵੇ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇਹ ਠੀਕ ਕਹਿੰਦਾ ਏ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੀਪਾ ਖਾਲੀ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਏ।

ਸਰਪੰਚ : ਉਹ ਤਾਂ ਹਰ ਗੱਲ ਪੀਪਿਆਂ ਵਿਚ ਕਰਦਾ ਏ। ਠੇਕੇਦਾਰਾ, ਜੇਕਰ ਰੋਲਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੁਣਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸਰਕਾਰ ਕਰ ਸਕੇਗੀ ?

ਬਿਕਰਮ : ਉਏ ਬੜੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਚਲਦੀ ਏ ਸਰਕਾਰ ਇਧਰੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਰਿਆਇਤਾਂ ਖੋਹ ਲਵੇਗੀ ਤੇ ਉਧਰੋਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਧੀ ਛੁੱਟੀ ਵੇਲੇ ਰੋਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏ, ਬੁੱਢਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬੁੱਢਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲਿਸਟਾਂ ਬਣਨਗੀਆਂ ਅਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਲੰਘ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਸਰਪੰਚ : ਤੇ ਬੁੱਢੇ ਦੂਜੇ ਜਹਾਨ ਚਲੇ ਗਏ ਹੋਣਗੇ।

ਬਿਕਰਮ : ਚੱਲ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਚਲਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਹ

ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਗਵਾਉਣਾ।

ਸਰਪੰਚ : ਮੇਰੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਕੀ ਕੰਮ ਹੋਵੇਗਾ ?

ਬਿਕਰਮ : ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਅਸਰ ਰਸੂਖ ਏਸ ਗੱਲ ਲਈ ਵਰਤਣਾ ਏ ਕਿ ਇਹ ਨੀਲਾਮੀ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਬੋਲੀ ਲਈ ਮੈਂ ਕੁਝ ਬੰਦੇ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ।

ਸਰਪੰਚ : ਬੰਦੇ ਤੇ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ ਪਰ ਅਗਲੇ ਕਬਜ਼ਾ ਦੇਣਗੇ ? ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਲਹੂ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਵਗ ਜਾਣਗੀਆਂ ਪਰ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ।

ਬਿਕਰਮ : ਇਹ ਸਭ ਕਹਿਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੇ। ਇਹ ਅਸਲ ਸਰਕਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਏ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਵੇਂ ਏਨੀ ਪੁਲਿਸ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਏ, ਆਪੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਿਵਾਏਗੀ। ਬਾਕੀ ਜਿਹੜੇ ਖਰੀਦਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਡਾਂਗਾ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਬਸ ਬੰਦੇ ਬਲਾਏ ਹੋਏ ਨੇ। ਮਹਿਫਲ ਵੀ ਲੱਗੇਗੀ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਵਲੈਤੀ ਮੰਗਵਾਈ ਹੋਈ ਏ।

(ਜਾਣ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਗੋਂ ਸੁਰਜੀਤ ਟੱਕਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਿਕਰਮ ਬੜੀ ਹੌਰ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਵੇਖਦਾ ਹੈ।)

ਬਿਕਰਮ : ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ, ਮਾਸਟਰਨੀ ਜੀ।

ਸੁਰਜੀਤ : ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ, ਮੈਂ ਕਿਧਰੇ ਤੁਹਾਡੀ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਵਿਚ ਖਲਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ?

ਬਿਕਰਮ : ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਇਆਂ ਸਾਂ, ਆਪਣਾ ਯਾਰ ਏ।

ਸੁਰਜੀਤ : ਇਹ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਏ ਕਿ ਨਵੀਆਂ ਵਿਉਂਤਾਂ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਨੇ... ਮੈਂ ਵੀ ਇਹੋ ਗੱਲ ਕਰਨ ਆਈ ਹਾਂ।

ਬਿਕਰਮ : ਕਰੋ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੋ, ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਕਬਾਬ ਵਿਚ ਹੱਡੀ ਬਣਾ। (ਜਾਂਦਾ ਹੈ)

(ਜਾਣ ਲੱਗਿਆਂ ਦਾ ਮੂਡ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਕੇ ਗਿਆ ਹੈ।)

ਸਰਪੰਚ : ਤੈਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ?

ਸੁਰਜੀਤ : ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਆਬਾਦਕਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਨੀਲਾਮੀ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਏ ਤੇ ਇਹ ਠੇਕੇਦਾਰ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਇਹਦਾ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਈ ਏ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰੋਗੇ।

ਸਰਪੰਚ : ਮੈਂ ਕਾਹਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਿਆ ਏ ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜੇ 30 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਹੁਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਪਟੇ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹੁਣ ਆਬਾਦਕਾਰ ਮਾਲਕ ਹੀ ਬਣ ਜਾਣ।

ਸੁਰਜੀਤ : ਸਰਪੰਚ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਹੁਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਵਾਹੁਣ ਜੋਗੀ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਆਬਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਸਰਪੰਚ : ਚਲੋ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨ ਲਈਏ ਕਿ ਆਬਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਮੁਫਤ ਹੀ ਸੀ ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਵੀ ਪਟੇ 'ਤੇ ਸੀ। ਹੁਣ ਆਬਾਦ ਹੋ ਗਈ ਏ ਤਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਏ।

ਸੁਰਜੀਤ : ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਜੀ, ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਉਸ ਮੋਹਨਤ ਨੂੰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਭੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਹੜੀ ਆਬਾਦਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਆਬਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਲਗਾਈ ਏ। ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਏਨੀਆਂ ਏਨੀਆਂ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੇਂਦੀ ਏ, ਜੇ ਪਟੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵੀ ਦੇਵੇਗੀ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਖਾਲੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਲੱਗਦਾ। ਬਾਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਰਪੰਚ ਹੋ ਤੁਸੀਂ ਇਹਦਾ ਕੋਈ ਰਾਹ ਲੱਭੋ ਜਿਸਦੇ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਰਹਿ ਜਾਏ ਤੇ ਆਬਾਦਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵੀ।

ਸਰਪੰਚ : ਕੀ ਰਾਹ ਲੱਭ ਸਕਦਾ ਏਂ ?

ਸੁਰਜੀਤ : ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਨੀਲਾਮੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸਰਕਾਰ ਮੁਫਤ ਨਾਂਹ ਵੀ ਦੇਵੇ, ਆਬਾਦਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਮੰਨਾ ਲਵਾਂਗੀ ਕਿ ਉਹ ਸਰਦੀ ਪੁਜਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਹੌਲੇ ਹੌਲੇ ਦੇ ਦੇਣ।

ਸਰਪੰਚ : ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਨਾ ਮੰਨੇ, ਖੁਲੀ ਨੀਲਾਮੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਉੱਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹੇ ?

ਸੁਰਜੀਤ : ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਜਿੰਦ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਨੀਲਾਮੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਆਬਾਦਕਾਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਣ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਗੇ।

ਸਰਪੰਚ : ਕੀ ਆਬਾਦਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਲੈਣਗੇ ? (ਬਾਬਾ ਜੀ ਆਉਂਦੇ ਨੇ)

ਬਾਬਾ : ਓਏ ਤੂੰ ਕਦੋਂ ਸਰਪੰਚ ਬਣਿਆ ਏ, ਸਰਕਾਰੇ ਦਰਬਾਰੇ ਤੇਰਾ ਉਠਣਾ ਬੈਠਣਾ ਹੋ ਗਿਆ ਏ, ਤੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਬੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਏਂ ਤੇ ਸੁਣ ਕਾਨੂੰਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਲਾਠੀਆਂ ਵਰ੍ਹਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸੀ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਹੁੰਦਾ ਏ ਜੋ ਗਰੀਬਾਂ ਦੁੱਖੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੋਵੇ। ਬਾਕੀ ਬੇਟੀ ਤੂੰ ਤਸੱਲੀ ਰੱਖ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮਿਲ ਕੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ

- ਪਹਿਰੇਦਾਰੀ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਤੁਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਥੇਬੰਦ ਹੋ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰੋ।
- ਸੁਰਜੀਤ : ਬਾਬਾ ਜੀ, ਸਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਚਾਹੀਦੀ ਏ।
(ਸੁਰਜੀਤ ਥੋੜਾ ਝੁਕਦੀ ਏ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਉਹਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੱਕ ਰੱਖ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।)
- ਸਰਪੰਚ : ਬਾਬਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਇਥੇ ਇਹਨੂੰ ਸ਼ਹਿ ਦੇ ਦੇਂਦੇ ਹੋ, ਉਥੇ ਇਹ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੇਰੀ ਲਾਹ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਂਦੀ ਏ।
- ਬਾਬਾ : ਤੂੰ ਜੇਕਰ ਦਲੀਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੇਂ ਤਾਂ ਕੀਹਦੀ ਮਜ਼ਾਲ ਏ ਕਿ ਤੇਰੀ ਲਾਹ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਵੇ ਤੇ ਤੂੰ ਜੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਪਵੇ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਲਹਿ ਹੀ ਜਾਣੀ ਏ।
- ਸਰਪੰਚ : ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬੋਲੀ ?
- ਬਾਬਾ : ਤੇਰਾ ਕੀ ਖਿਆਲ ਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ?
- ਸਰਪੰਚ : ਕੀ ਪਤਾ ਏ ?
- ਬਾਬਾ : ਕਿ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਿੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਆਬਾਦਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬੋਲੀ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਏ, ਉਸਨੇ ਗ੍ਰਾਹਕ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਏ ਨੇ, ਆਪਣੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਤਹਿ ਕਰ ਲਈ ਏ ਤੇ ਵਿਚੋਂ ਤੇਰਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਤਹਿ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਏ। ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਲਾਲਾਂ ਦੇ ਕਾਰੇ ਭੁੱਲੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ।
- ਸਰਪੰਚ : ਦਲਾਲ ?
- ਬਾਬਾ : ਹਾਂ ਦਲਾਲ ਤੇ ਦਲਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਨੇ। ਇਹ ਰੋਜ਼ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਨੇ ਕਿ ਬਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਸਭ ਕੁਝ ਖਰੀਦ ਰਹੀਆਂ ਨੇ, ਉਹ ਇਹੋ ਦਲਾਲੀ ਵਾਲਾ ਧੰਦਾ ਏ।
- ਸਰਪੰਚ : ਤੁਸੀਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਗੱਲ ਕਿਧਰ ਦੀ ਕਿਧਰ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹੋ।
- ਬਾਬਾ : ਗੱਲ ਤੈਨੂੰ ਦਲਾਲਾਂ ਦੀ ਸਮਝਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, 190 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਿੰਤ ਬਦੇਸ਼ੀਆਂ ਅੱਗੇ ਵੇਚ ਦੇਵੋ ਤੇ ਆਪਣੀ ਦਲਾਲੀ ਦੀ ਰਕਮ ਖਰੀ ਕਰ ਲਵੋ, ਠੇਕੇਦਾਰ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹੋਰ ਦਲਾਲ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਭੁੱਲੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ।
- ਸਰਪੰਚ : ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਠੀਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਏ ਪਰ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਅਫ਼ਸਰ ਇਹ ਗੱਲ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਕਦਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁੱਕ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬਾਬਾ : ਸਰਕਾਰ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਕਹੇ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸ ਕਦਮ ਪਿਛੇ ਧਨਾਢ ਚੌਧਰੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ, ਜਿਹੜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਹੜੱਪ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ।

ਸਰਪੰਚ : ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਧਨਾਢਾਂ, ਚੌਧਰੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਏ ?

ਬਾਬਾ : ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮੈਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਨਾਢਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਏ। ਇਹ ਚੋਣਾਂ, ਇਹ ਸਰਕਾਰਾਂ ਸਭ ਪੈਸੇ ਦੀ ਖੇਡ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਨੇ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਸਰਦਾਰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾਉਣ ਲਈ ਤਰਲੋਮੱਛੀ ਹੋ ਰਹੀ ਏ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੋਂ ਉਜਾੜੇ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਏ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸੁਣ ਕੇ ਇਥੇ ਲਹੂ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਵੱਗ ਜਾਣਗੀਆਂ ਪਰ ਆਬਾਦਕਾਰਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ। ਤੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਨਾ ਬਣ, ਲਾਂਭੇ ਹੋ ਜਾ, ਬਸ ਮੈਂ ਏਨਾਂ ਹੀ ਕਹਾਂਗਾ।

(ਬਾਹਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਰਪੰਚ ਹੁਣ ਸੌਚ ਵਿਚ ਖੜਾ ਹੈ। ਅਵਾਜ਼ ਦਾ ਟੱਕਰਾ ਹੈ)

ਬਿਕਰਮ : ਸੁਖਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਜ਼ਮੀਨ ਨੀਲਾਮ ਹੋ ਗਈ ਤੇਰਾ ਹਿੱਸਾ ਖਰਾ ਏ।

ਸੁਰਜੀਤ : ਇਥੇ ਲਹੂ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਵੱਗ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਸਾਡੀ ਏ, ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਛੱਡਾਂਗੇ।

ਭਗਤ : ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੀਪਾ ਖਾਲੀ, ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪੀਪਾ ਖਾਲੀ।

ਬਾਬਾ : ਤੂੰ ਸਰਪੰਚ ਏ ਤੇਰਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਏ ਕਿ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਕਰੇਂ। ਤੂੰ ਸਰਪੰਚ ਏ... ਤੂੰ ਸਰਪੰਚ ਏ...

ਬਿਕਰਮ : ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ।

ਬਾਬਾ : ਤੂੰ ਸਰਪੰਚ ਏ... ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਕਰ, ਤੂੰ ਸਰਪੰਚ ਏ।

ਬਿਕਰਮ : ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ।

ਬਾਬਾ : ਤੂੰ ਸਰਪੰਚ ਏ

ਬਿਕਰਮ : ਤੇਰਾ ਹਿੱਸਾ ਖਰਾ ਏ

ਸਰਪੰਚ : ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਲਾਂਭੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ, ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਆਏਗਾ, ਕਾਨੂੰਗੋ ਆਏਗਾ, ਪਟਵਾਰੀ ਆਏਗਾ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਨੀਲਾਮੀ

ਹੋਵੇਗੀ, ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਠੀਕ ਕਹਿੰਦਾ ਏ ਮੇਰਾ ਹਿੱਸਾ ਖਰਾ ਏ।
 ਅਵਾਜ਼ : ਤੇਰਾ ਹਿੱਸਾ ਖਰਾ ਏ...
 ਸਰਪੰਚ : ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਲਾਂਭੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ, ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਲਵਾਂਗਾ।
 (ਸਟੇਜ ਖਾਲੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।)

(ਅੰਤਿਕਾ)

(ਸਟੇਜ ਦੇ ਪਿਛੋਂ ਭਗਤ ਦੀ ਅਵਾਜ਼)
 ਭਗਤ : ਇਕ ਪਾਸੇ ਸਰਕਾਰ
 ਪਟਵਾਰੀ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ
 ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ
 ਬਾਬਾ ਜੀ ਤੇ ਆਬਾਦਕਾਰ
 ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਕਰਰ
 ਹੋ ਜਾਓ ਸਾਰੇ ਖ਼ਬਰਦਾਰ
 (ਪੀਪਾ ਵਜਾਉਂਦਾ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਵੀ ਦੂਜੇ
 ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।)

ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੀਲਾਮੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ
 ਨੀਲਾਮੀ ਖਤਮ ਹੋਈ
 ਨੀਲਾਮੀ ਵਾਲਿਆਂ ਕਿਹਾ
 ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਇਕ
 ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਦੋ
 ਲੋਕਾਂ ਕਿਹਾ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਪੀਪਾ
 ਤੇ ਸਾਰੇ ਪਾਸਿਓਂ ਪੀਪੇ ਖੜਕ ਗਏ, ਇਧਰੋਂ ਵੀ ਪੀਪੇ
 ਉਧਰੋਂ ਵੀ ਪੀਪੇ,
 ਉਤੋਂ ਵੀ ਪੀਪੇ
 ਖੱਲਿਓਂ ਵੀ ਪੀਪੇ
 ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਪੀਪੇ ਹੀ ਪੀਪੇ

ਆਬਾਦਕਾਰ ਦੀ ਭੀੜ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ
 ਡਰਾਵੇ ਦਿੱਤੇ, ਲਾਠੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ, ਪਰ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਤੋਂ
 ਹਿੱਲੇ ਨਹੀਂ, ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਲਹੂ ਡੁੱਲਿਆ। ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣਾ
 ਦੁਪਟਾ ਲਹੂ ਨਾਲ ਰੰਗ ਕੇ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ। ਭੀੜ ਨੇ ਲਲਕਾਰਾ
 ਮਾਰਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਭੱਜ ਗਈ। ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਵੀ ਭੱਜ ਗਿਆ,
 ਕਾਨੂੰਗੋ ਵੀ ਭੱਜ ਗਿਆ, ਪਟਵਾਰੀ ਵੀ ਭੱਜ ਗਿਆ, ਠੇਕੇਦਾਰ

ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਵੀ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਨੀਲਾਮੀ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ
ਕਾਗਜ਼ ਪਾੜ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਕਿਹਾ ਉਹ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਹ
ਗੋਹਾ ਨਹੀਂ, ਬਾਬਾ ਜੀ, ਸਰਕਾਰ ਹਾਰ ਗਈ ਲੋਕ ਜਿੱਤ ਗਏ।

(ਪੀਪਾ ਵੱਜਦਾ ਹੈ।)

ਹੁਸ਼ਿਆਰ, ਖ਼ਬਰਦਾਰ
ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਾਇਕ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।
ਲੋਕਾ ਦਾ ਚੁਣਿਆ ਸਰਪੰਚ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਹੁਣ ਹੋਵੇਗੀ ਮਹਿਲਾਂ ਚੁਬਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ
ਹੁਣ ਹੋਵੇਗੀ ਮਿਟੀ ਦੇ ਢਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ

*(ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਹੱਥ ਲਗਾਉਂਦੀ
ਹੈ। ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।)*

ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ : ਬਾਬਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਝੰਡਾ ਲਹੂ
ਰੰਗਿਆ, ਉਸ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ,
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚਿੱਟੇ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਰੰਗ ਕੇ ਲਾਲ ਕਰ
ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਵੀ ਇਹ ਲਹੂ ਰੰਗਿਆ ਦੁੱਪਟਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ
ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਏ ਕਿ ਮੋਹਨਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹੱਕ ਦੀ ਖਾਤਰ ਲਹੂ
ਡੋਲਣਗੇ ਤੇ ਲਾਲ ਝੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣਗੇ।

*(ਇਕ ਮੁਦਰਾ ਵਿਚ ਝੰਡਾ ਉੱਚਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਤਰ
ਬਾਹਾ ਉੱਚੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।)*